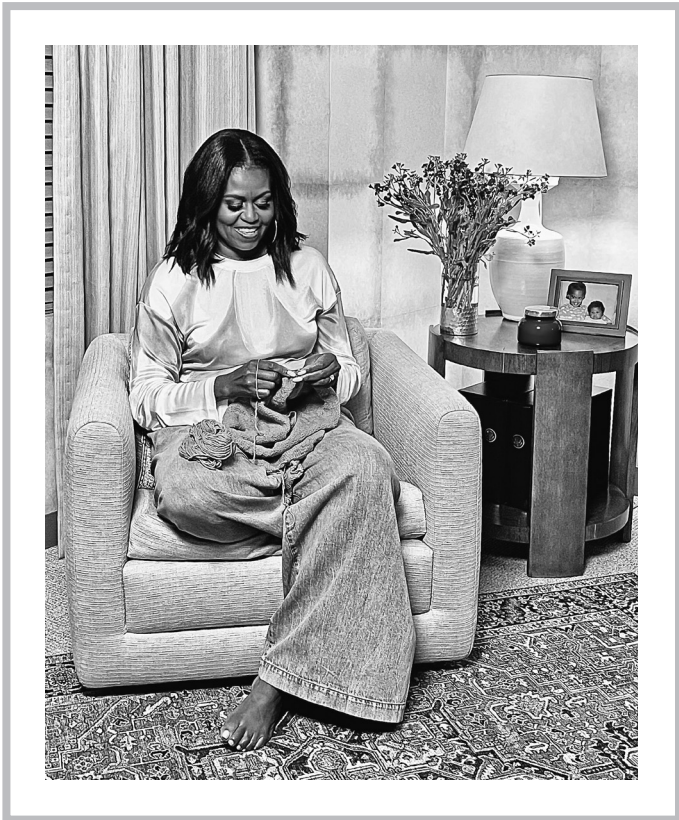

МИШЕЛ ОБАМА

СВЕТЛИНАТА,
КОЯТО
НОСИМ

КАК ДА
ЗАПАЗИМ
СИЛАТА СИ
В НЕСИГУРНИ
ВРЕМЕНА

Плетенето се оказа отлично средство
за успокояване на тревожния ми ум.

ПЪРВА ГЛАВА

СИЛАТА НА МАЛКИТЕ НЕЩА

ПОНЯКОГА РАЗПОЗНАВАМЕ инструмента едва след като започне да ни върши работа. А понякога се оказва, че най-малките инструменти могат да ни помогнат срещу най-големите емоционални проблеми. Научих това преди няколко години, когато си поръчах по пощата няколко игли за плетене без конкретна идея за какво ще ги използвам.

Това беше по време на първите напрегнати седмици на пандемията и се намирах у дома във Вашингтон. Пазарувах онлайн случайни неща – от настолни игри и материали за рисуване до храна и тоалетна хартия – без ясна представа какво предстои, но осъзнавайки пределно ясно и с лек срам, че импулсивното пазаруване е класическата американска реакция към несигурността. Все още се опитвах да осмисля как в един миг преминахме от „нормален живот“ към пълномащабна глобална извънредна ситуация. Все още се опитвах да осмисля факта, че стотици милиони хора внезапно са изложени на смъртоносна опасност. И че най-сигурното и най-полезно нещо, което всички останали можем да направим, е да си седим кротко вкъщи.

Ден след ден следях внимателно новините, поразена от жестоката несправедливост на нашия свят. Беше вградена в заглавията, в загубата на работни места, в броя на смъртните случаи и в кварталите, където воят на линейки се чуваше най-силно. Четях статии за болнични работници, които се страхуват да се приберат вкъщи след дежурство, за да не заразят семействата си. Виждах снимки на хладилни камиони за трупове, паркирани по улиците на града, на концертни зали, превърнати в полеви болници.

Знаехме твърде малко и се страхувахме твърде много. Всичко изглеждаше голямо. Всичко изглеждаше съдбовно.

Всичко *беше* голямо. Всичко *беше* съдбовно.

Нямаше как да не се чувствам безсилна.

През първите няколко дни постоянно звънях на приятели и взех всички мерки майка ми, вече над осемдесет и живееща сама в Чикаго, да може да пазарува безопасно. Дъщерите ни се прибраха у дома от колежа, и двете разтревожени от случващото се и малко натъжени, че трябва да се разделят с приятелите си. Прегърнах ги силно и ги уверих, че това е временно, че съвсем скоро пак ще ходят на шумни купони, ще се тревожат за изпитите по социология и ще ядат рамен в общежитието. Уверяхах ги, за да си повярвам сама. Уверяхах ги, защото знаех, че това е част от родителската работа – да показваш непоклатима увереност дори когато коленете ти леко треперят, дори когато се притесняваш за далеч по-важни неща от това децата ти да се съберат отново с приятелите си. Дори когато вътрешно се тревожиш, на глас споделяш най-големите си надежди.

С течение на времето семейството ни си създаде тиха рутина, която завършваше с по-дълги от обичайното събирания около семейната трапеза. Обсъждахме новините, сравнявахме това, което сме чули или прочели – зловещата статистика за деня или смущаващите хаотични съобщения от Белия дом, нашия бивш дом. Пробвахме настолните игри, които бях купила, редяхме пъзели и гледахме филми на дивана. Смеехме се всеки път, когато намерехме повод за забавление. Защото иначе всичко изглеждаше прекалено страшно.

Саша и Малия продължиха учебните занимания онлайн. Барак беше зает да пише мемоарите си за президентския мандат и все повече се вълнуваше за предстоящия момент, когато американските избиратели щяха да решат дали Доналд Тръмп да остане, или да си тръгне. През това време аз съсредоточих енергията си в инициатива, за чието стартиране бях помогнала през 2018 г., наричаше се „Когато всички гласуваме“ и целеше да даде повече права на избирателите и да увеличи избирателната активност. По молба на нашия кмет взех участие в местната кампания „Остани си у дома“, с която призовавахме жителите на града да не излизат от къщите си и да се изследват, ако се почувстват зле. Записах окуражаващи послания за преуморените медици в спешните отделения. И в опит да облекча поне малко бремето, което знаех, че много родители носят, стартирах седмична видеопоредица, в която четях приказки за деца.

Едва ли беше достатъчно.

Със сигурност не беше достатъчно.

Мисля, че в онзи период мнозина от нас живееха с тази реалност – с чувството, че нищо, което правим, не е достатъчно. Имаше твърде много дупки за запълване. В сравнение с чудовищността на пандемията всяко усилие изглеждаше нищожно.

Повярвайте ми, много добре осъзнавам, че в тази ситуация имахме относителен късмет и привилегии. Разбирам, че да си принуден да си стоиш вкъщи и като цяло да наблюдаваш отстрани опустошителна световна криза, не е особено предизвикателство в сравнение с преживяното от стотици хиляди хора през същия период. Семейството ми правеше точно това, което мнозина от нас бяха инструктирани да правят в името на общата безопасност – да кротуваме и да се готвим за разрушителна буря.

КАКТО И ЗА МНОЗИНА ДРУГИ, за мен този период на тишина и изолация беше сериозно предизвикателство. Чувството бе, сякаш в мен се отвори врата към някакво дълбоко подземие и оттам се измъкна рой от тревоги, които не бях в състояние да осмисля или да овладеея.

Бях прекарала целия си живот дотук заета с нещо – постоянно си намирах занимание, – може би отчасти като начин да си създам чувство, че винаги владее ситуацията. На работа и у дома винаги съм живяла по списъци, програми и стратегически планове. Използвах ги като пътна карта, ориентир, всичко в услуга на задачата да постигам възможно най-бързо целите, които съм си поставила. Освен това понякога се вмяначавам в постигането и измерването на напредъка си. Може би е вроден импулс. Може би съм го възприела от родителите си, които твърдо вярваха, че двамата с Крейг сме родени за големи успехи, но в същото време категорично демонстрираха, че нямат намерение да свършат работата вместо нас, и ни оставяха да се справим сами. Вероятно част от това мое трудолюбие произтича и от средата, в която съм израсла – от факта, че в нашия работнически квартал успехът рядко идва сам на вратата ти. Трябва да го преследваш. Много често – упорито.

И аз бях упорита. Посветих години от живота си в преследването на успеха. На всяко ново място, на което попадах, тепърва трябваше да се доказвам. Трудолюбието беше моята визитна картичка. Отчитах напредъка си по статистически показатели – учебният ми успех, рейтингът ми в клас – и бях възнаградена за упоритостта си. Като служител в кантора по търговско право на четиресет и седмия етаж на чикагски небостъргач се научих как да изстисквам максималния брой подлежащи на таксуване часове от всеки ден, седмица и месец. Животът ми се превърна във внимателно разчетен график, но с това ставах все по-малко щастлива.

Никога не съм се увличала много по хобита. От време на време виждах хора – обикновено жени – да плетат по летищата и в лекционните зали или докато пътуват с автобуса до работа. Но никога не се бях замисляла много за тях, камо ли пък да реша да плета, шия, бродирам или нещо подобно. Бях твърде заета да отчитам работните си часове и да следя статистическите данни.

Плетенето обаче беше там, погребано някъде в генетичната ми наследственост. Оказа се, че съм потомка на умели шивачки. Според майка ми всяка жена по нейната линия на рода е знаела как да работи с игла и конец, да шие, да плете, на една и на две куки. Правели са го не толкова за удоволствие, колкото по необходимост – шиенето е било една малка застраховка срещу бедност. Ако можеш да шиеш или кърпиш дрехи, винаги ще има как да печелиш пари. Когато няма на какво друго да разчиташ, винаги можеш да се довериш на двете си ръце.

Прабаба ми Ани Лоусън – известна ми като Мема – беше изгубила съпруга си на млади години, но успяла да изхранва себе си и две малки деца в Бирмингам, Алабама, отчасти като се грижела за други хора. На масата ѝ винаги имало храна. По подобни причини мъжете по линия на майка ми усвоявали занаяти като дърводелство и общуване. Роднините споделяли покъщнина, доходи, жилища. В резултат от това майка ми израсла в домакинство с двама родители, шестима братя и сестри и за няколко години с Мема, която се преместила от Бирмингам в Чикаго и продължила да шие, главно по поръчка на богати бели хора.

– Нямахме изобилие от нищо – казва мама, – но винаги знаехме, че ще можем да се нахраним.

През летните месеци Мема вземала шевната машина и с автобуса пътувала дълги часове на север от Чикаго до крайзерната вила на едно от семействата, за които работела. Всеки път оставала там по няколко дни. Никой в семейството не можел да си представи точно как изглежда това митично място – мястото, където във водата плавно се поклащат платноходки, децата